и цѣръ е, който прѣобьрна Павловъ-тъ пакостникъ въ сладость, и който исцѣри голѣмж-тж м8 скърбь, и той е оувѣреніе-то м8, чи по Божіе щеніе страдае. Тжй и мы, ако са довѣримъ чи всяко злополучіе и скърбь е отъ Бога, тогыва това ще ни стане балсамъ и цѣръ на нашіж-тж болкж и скърбь.

А колко-то да мыслимъ, кога-то оусыромашѣемь твърдѣ много, или разбойници ны обыржтъ иманіе-то, или завистливи ны снѣмать отъ достойнство-то ни или чинъ-тъ ни, или климатъ-тъ поврѣди здравіе-то ни, чи сичкы-ты тыя не ставать отъ Господевж ржкж, то тогыва мы показвамы чи Богъ не промышлява или защо-то не може, или защо-то не ще, кои-то и двѣ-тѣ сж страсти и слабости, които са много далечь отъ безпрѣстрастно-то и всесилно Божіе естество. А чи злощастіе-то скърбь-та, болесть-та и всяко др8го страданіе дохожда отъ Бога намъ по неиспытанны-ты негові с8дбы и неизслѣдованы-ты м8 пжтища, за това много мѣста отъ св. Писаніе ны оувѣравать 1) и за това най главно-то и славно-то Божіе име межд8 др8гы-ты м8 имена е отецъ, кое-то са срѣща въ много мѣста на св. Писаніе, и съ кое-то ни поржча да си поржча да си правимъ молитвж-тж 2). А като са нарича и е нашь отецъ, то са раз8м8ва чи и наказаніе-то, кое-то ни прави е отеческо и полезно намъ, и то или отъ любовь, или отъ милость, или отъ благодѣяніе, или за да ны поправи, или да ны опыта, или да ны прослави 3). Ако прочее, когато лѣкарь-тъ ны дава толкози горчивы и бл8дкавы лѣкове, мы гы пріемамы съ благодареніе, само защо-то знаемъ чи отъ тѣхъ ще добыемъ здравіе-то, защо да не са радвамы, кога-то познавамы и вѣрвамы чи сичкы-ты наказанія и иск8шенія ставать намъ отъ Бога за нашіж ползж, както правяше Давидъ и много страдалный Іовъ? 4)

Блажени са прочее оніи человѣци, които въ всякж своіж скърбь и злощастіе и вѣрвать и мыслять и казвать тыя свати рѣчи отъ Іова—„Както е было Бог8 оугодно, тжй и станж; нека бжде имя-то Господне благословено." 5) Блажени са оніи человѣци, кои-то въ всяко свое скърбно обстоятелство и мыслять и казвать божественны-ты и д8шеспасителны-ты тыя словеса: „Да б8детъ вол̀а твоя̀ ꙗкѡ на небеси̑ и̑ на земли̑" 6)—Аминь.

Тълкованіе въ Павлово-то посланіе къ Галатомъ,

кое то са чете въ двадесатж-тж недѣлж.

„Бра̀тіе, сказ8ю ва̀мъ, благовѣствова̀ніе... ꙗкѡ нѣ̀сть по человѣк8:" (Зач $\vec{с}$ гл. $\vec{а}$ ст. 11—20).

Павелъ провожда това посланіе кьмъ Галаты-ты, на които прародители-ти бѣхж Галли-ти, които, като прѣминжхж прѣзъ Грьціж подъ прѣдводителство-то на военачалникъ-тъ си Бр8на, пристигнжхж въ Малж—Азіж, и са населихж на онова мѣсто, кое-то лѣжеше межд8 Каппадоція и Фригыж, и кое-то нарѣкъхж Галатія 7). Тыя Галатяны прьвъ Павелъ гы по8чи евангеліе-то, като минж два пжти прѣзъ тамо 8), първо като трьгнж отъ Листрж, а второ отъ Антіохіж, кога-то Галатяне-ти го пріехж като Ангелъ Божій 9). Подыръ това, защо-то бѣхж дошли въ Галаціж человѣци см8тители и които искрывавахж Евангелско-то по8ченіе, человѣци отъ онжзи партіж, които прин8ждавахж ꙗзычници-ты, които повѣрвахж въ Христа, да са обрѣзвать, и бѣхж довѣрили множина

1) Псал. 94 3—5 1 царс. 1 6—8 Матѳ. 10 30. 2) Матѳ. 6 9. 3) Іоан. 15 13 Премудр. сол. 4 11 Ісаіа 50 5 Псал. 88 32 33 Пр. 3 5—6. 4) Псал. 76 2—3 Іов. 1 3 2 7—8 1 11. 5) Іов. 1 21. 6) Матѳ. 6 10. 7) Гал. 4 13. 8) Дѣіан. 16 6 18 23. 9) Гал. 4 14—15.

[library stamp]

отъ Галатаны-ты, чи обрѣзуваніе-то е нѫждно за спасеніе-то, заради това Павелъ, като са наѹчи за това писа имъ това посланіе отъ тьмницѫ-тѫ, гдѣто бѣше запрѣнъ въ Римъ1), и гы съвѣтова съ него и имъ тълкѹва Писаніе-то и съ много доказателства имъ доказа чи не дѣла-та на законъ-тъ оправдавать человѣкъ-тъ, нъ вѣра-та къ Хріста, и чи ако са обрѣзвать, нищо не ще гы ползѹва Іисѹсово-то въплъщеніе. А защо-то оніꙗ прѣльстници, за да измамать по-лесно Галатаны-ты, оукоравахѫ Павла, чи той нито е видѣлъ, нито слѹшалъ Іисѹса Хріста, нито са е поучавалъ, нито е проводенъ отъ него, като Петъръ, Іꙗковъ, Іоанъ и дрѹгы-ты Апостоли, нъ е оученикъ на оученици-ты Хрістовы, заради то Павелъ са принѹди еще въ начало-то на посланіе-то си да извѣсти и прикаже чи и Хріста е видѣлъ, и отъ него са е поучилъ, и отъ него е проводенъ, за да проповѣда Евангеліе-то, и чи прѣди да доде въ Іерѹсалимъ поучава вѣрѫ-тѫ въ Арабіѭ и Дамаскъ, и чи като повѣрва въ Хріста, минѫхѫ са три годины, а чи тогыва доде въ Іерѹсалимъ, и то не за да са поучи тамъ вѣрѫ-тѫ, нъ за да съглѣда Петра, и чи не е видѣлъ никого дрѹгыго отъ Апостолы-ты освѣнь Іꙗкова брата Господна.

Тойзи отговоръ съдьржава днешніꙗ-тъ четенъ Апостолъ, като начнава тѫй:

„Братіе Галатане, извѣставамь ви чи Евангеліе-то, което азъ проповѣдвахъ не е дѣло человѣческо, нито съдьржава мысли человѣческы, защо-то азъ нито го пріехъ отъ человѣкъ нито го оучихъ отъ человѣкъ, нъ чрѣзъ откровеніе на Іисѹса Хріста, който ми са ꙗви и ма поучи. Защо-то прочюто е 2) моето поведеніе какво бѣше, като бѣхъ вдаденъ въ прѣданіꙗ-та на Іѹдейскѫ-тѫ вѣрѫ, и чюхте чи азъ чрѣзмѣрно гонахъ божіѭ-тѫ черковѫ и ѭ нарѹшавахъ и оуспѣхъ-тъ ми въ Іѹдейскѫ-тѫ вѣрѫ надминѹваше оуспѣхъ-тъ на множина мои еднородци, и мои врьстници3), защо-то повече ревность имахъ за отеческы-ты си прѣданіꙗ, и това внезапно промѣненіе отъ еднѫ противность въ дрѹгѫ станѫ по Божіѭ промысьль, и отъ десницѫ на Вышнаго 4). Кога-то благоволи Богъ, който отъ матерно-то ми еще чрево ма опрѣдѣли, и чрѣзъ дарбѫ-тѫ си ма призова въ това Апостолско званіе, като отивахъ въ Дамаскъ за да докарвамь Хрістіꙗны-ты въ Іерѹсалимъ върꙁаны, и кога-то внезапно свѣтнѫ свѣтлина отъ небе-то, а азъ паднѫхъ на земіѫ-тѫ и чюхъ гласъ да ми дѹма: „Саѹле, Саѹле, защо ма гонишь?“ А азъ мѹ казахъ „Кой си Господи?“ а Господь ми отговори, „азъ сьмь Іисѹсъ, когото ты гонишь“ 5), и чрѣзъ това откровеніе ма произведе Богъ Апостолъ и Евангелистъ на народы-ты 6), кога-то азъ не са прилѣпихъ тѹтакси, нито имахъ надеждѫ-тѫ си на роднины и пріꙗтели, нито на еднородци и съграждани. Нъ оставихъ сичко и тръгнѫхъ да проповѣдамь вѣрѫ-тѫ, нито тѹтакси7) отидъхъ въ Іерѹсалимъ къмъ Апостолы-ты, които бѣхѫ прѣди мене, за да са поуча отъ тѣхъ8), защо-то отъ самаго Хріста са поучихъ, нъ отидъхъ въ Арабіѭ и пакъ са върнѫхъ въ Дамаскъ. А послѣ подырь три годины отъ както повѣрвахъ въ Хріста и са кръстихъ въ Дамаскъ отъ Ананіꙗ додъхъ въ Іерѹсалимъ отъ почитаніе къмъ Петра,

1) Гал. 6 17. 2) Дѣян. гл. 9 ст. 13—14. 3) Дѣян. 8 3, 9 1—2. 4) Псал. 76 10. 5) Дѣян. 9 3—4—5. 22 — 26. 6) Дѣян. 9 16—17, 22 21—6. 7) Дѣян. 9 28, 11 30, 15 2, 9 25 -27. 8) Гал. 2 9.

за да видіѫ и сзглѣдамь поведеніе-то м8, дѣла-та и чюдеса-та на вьрховныта-тѣ отъ Апостолы-ты, и отъ любовь останѫхѫ при него петнадесать дни. И тогыва 1) др8гыго отъ Апостолы-ты не видѣхъ, защо-то бѣхѫ распрьснѫти по различны мѣста по свѣтъ-тъ за да проповѣдать Евангеліе-то, нъ само видѣхъ Іакова, който бѣше опрѣдѣленъ за Епископъ вь него градъ 2) и който са наричаше братъ Господень."

Това е тълкованіе-то на днешніа-тъ четенъ Апостолъ. А колко-то за братство-то на Іакова, нѣкои казвать чи Іаковь былъ братъ Господень, защо-то былъ сынъ на Іосифа, кой-то са наричаше отецъ на Іис8са Хріста, и чи Іосифъ и Клеопа были братіа, а защо-то Клеопа оумрѣлъ безъ чадо, братъ м8 Іосифъ споредъ опрѣдѣленіе-то на еврейскыта-тъ законъ ожени са за женѫ-тѫ на братъ-тъ си и роди отъ неіѫ Іакова и Маріа коіа-то са д8маше сестрѫ на майкѫ-тѫ Господніѫ, защо-то Іосифъ бѣше като бащѫ на Богородицѫ дѣвѫ. Др8гы казвать др8го-іаче. А може еще да кажемь; чи Іосифъ прѣди да са обр8че за прѣсвятаіѫ Богородицѫ, роди съ женѫ си, не само Іакова, нъ и Іоси и и Симона и І8да, еще и дьщери, и чи сичкы-ти тіа са казвахѫ братіа и сестры на Іис8са Хріста, както и Іосифъ са казваше неговъ отецъ; При това Маріа Клеопова бѣше жена на Клеопа и сестра на Богородица отъ бащѫ, а не отъ майкѫ, като родена отъ Іоакыма нъ не и отъ Аннѫ, нъ отъ др8гѫ по-прѣдніѫ неговѫ женѫ 3).

Нека чюемь сега и нравствено-то поученіе отъ Апостолъ-тъ.

XXVIII. Слово за клеветѫ-тѫ.

„Ни бо азъ ѿ человѣка пріахъ е... но іавленіемъ Іис8съ Хрістовымъ."

Прочетены-ты днесь въ Павлово-то посланіе камъ Галатаны-ты сѫ отговоръ противъ оныа, кои-то го клеветахѫ, и чрѣзъ таково-то оклеветаванье повреждахѫ д8ши-ты на вѣр8іѫщи-ты въ Хріста. Отъ тойзи отговоръ пьрво виждамы, чи мы не са отговарямы тѫй противъ клеветници-ты ны, второ оувѣрявамы са чи клевета-та (мюзевирликъ-тъ) е голѣмъ и страшенъ грѣхъ. А защо-то въ свѣтъ-тъ са намѣрвать много клеветници, а има и много, кои-то злѣ са отговарять противъ клеветници-ты си, заради това д8шеспасително дѣло ще бѫде, ако говоримъ днесь за това, и са надѣвамы съ Божіѫ-тѫ силѫ, чи това слово ще по8чи и какъ трѣба да са отговарямы противъ клеветници-ты си, и чи трѣба да отбѣгвамы съвсѣмъ отъ клеветѫ-тѫ, коіа-то е единъ отъ най страшни-ты грѣхове.

Мы какъ са отговарямы и какъ са оправямы, кога-то чюемъ чи сѫ ны наклеветили нѣкой? Искарвамы на видѣло и изобличавамы тѣхни-ты погрѣшкы, или гы пс8вамы съ непристойны пс8ваніа, или гы кълнемъ съ страшны клетвы, или гы плашимъ чи строго ще са накажать, или са заклѣвамы съ трѣпетны клѣтвы чи ще си отмстимъ, или гы наклѣветавамы еще по-страшно отъ колко-то тѣ сѫ наклѣветили насъ; а често са наострямы противъ тѣхъ съ сичкы-ты горѣказаны, и то най-повече, кога-то са распали и пламни въ насъ гнѣвъ-тъ и іарость-та и са умножи негодованіе-то! И съ тойзи начинъ мы, като са отговарямы, мыслимъ чи са измывамы отъ клѣветѫ-тѫ, и чи повреждамы клѣ-

1) Дѣян. 9 28, 15. 2) Дѣян. 21 18. 3) Матѳ. 13 25, Іоан. 19 26.

ветници-ты! Заблȣдени Хора смы! защо-то правимъ лоше-то, за да произлезе отъ него добро! Безȣмни Хора смы! защю-то сѧ трȣдимъ да изцѣримъ лоше-то съ лоше! Окаꙗнни смы! защо-то не слȣшамы Апостолскѫ-тѫ заповѣдь, коꙗ-то казва: „Не сѧ побѣдѧвай отъ зло-то, нъ побѣдѧвай зло-то съ добро“ 1). Мы мыслимъ чи, кои-то слȣшѧть тойзи нашь отговоръ, давать намъ право, а осѫждать клѣветници-ты ни: нъ често сѧ слȣчва, и то кога-то слишѧтели-ти сѧ слȣчѧть Хора разбрани и съ разсѫжденіе, като ны чювать да оукорѧвамы, да псȣвамы, да кълнемъ, да плашимъ, да сѧ заклѣвамы чи ще си отмьстимъ, да пламвамы отъ ꙗрость, и да подлȣдѧвамы отъ гнѣвъ, тіи тогыва заключавать, чи мы смы человѣци. кои-то си имамы обычѧй да оукорѧвамы, да псȣвамы, да сѧ гнѣвимъ, да смы пристрастни, съ еднѫ рѣчь чи смы человѣци злонравни и развращени; заради това или съвсѣмъ не давать вѣрѫ въ дȣмы-ты ни, или сѧ сȣмнѣвать за истинность-тѫ имъ.

Нъ може нѣкой отъ васъ да каже: ачи кога-то единъ человѣкъ ми копае гробъ-тъ, и мѧ наклѣветилъ, и измыслилъ противъ мене толкози лъжи, азъ що трѣба тогыва да мȣ направѭ? Да го Хвалѭ ли и да го благословлѧвамъ, или да си затворѭ оуста-та, и да положѭ двѣрь ѿграждє́нїѧ ѿ оустнѣХъ мойХъ?—Да, азъ ти казвамь чи, това трѣба да направишь! И ако направишь пьрво-то, горко тогыва на клѣветникъ-тъ ти, защо-то поХвала-та и благословенїꙗ-та ти ще паднѫть възъ главѫ-тѫ мȣ като горѣщи вѫглища, както казва Апостолъ-тъ 2). Ако направишь второ-то, т. е. да мълчишь, тогыва Богъ ще земе странѫ-тѫ ти, и той ще си отмьсти за тебе 3). Тогыва всесилный Богъ чрѣзъ срѣдства, които той знае а ты не познавашь не само ще тѧ заварди отъ клѣветѫ-тѫ, нъ и ще накаже клѣветникъ-тъ ти. Тогыва той ще въздаде щото трѣба на непрїꙗтель-тъ ти, а тебе ще нарѣди междȣ блажены-ты, както казва Матѳей Евангелистъ: „Блаженни сте, кога-то вы псȣвать, и вы пѫдѧть, и казвать всѧкѫ злѫ дȣмѫ противъ васъ и лъжѧть за мое-то име“ 4).

То добро, може пѫкъ да ми каже дрȣгы, нъ, като мѧ наклѣветать, а азъ мълчѭ и не сѧ оправдавамь Хора-та ще сѧкать, чи сѫ истинскы оукоренїꙗ-та, и за то не могѫ да сѧ отговорѭ. — Да, и то може да бѫде, нъ, кое-то може да бѫде то пѫкъ, може и да не бѫде; защо-то слишѧтели-ти, като глѣдать оу тебе тьрпенїе, кротость, незлобивость, ще сѧ оувѣрѭть, чи, кое-то казвать за тебе е клѣвета; нъ, ако рѣчемь, чи може Хора-та да мыслѧть, чи като мълчишь, си крывъ, то пѫкъ тогыва можешь да сѧ отговоришь. да сѧ оправдавашь, както сѧ правили и свѧтїи-ти, нъ не съ оукоренїꙗ, съ псȣванїꙗ, съ прокълнѧванїꙗ, съ заплашванїꙗ, съ заклѣванїꙗ за отмьстенїе, и съ дрȣгы наши клеветы противъ тѣХъ, нъ съ ꙗрость и гнѣвъ, и ктрѣщенїе и выкове, нъ само съ доказателство чи си правъ, както приказа Іосифъ на пьрвыꙗ-тъ виночерпецъ фараоновъ за клѣветѫ-тѫ, коѭ-то мȣ направи безобразна-та Егыптѧнка 5), както сѧ отговори днесь въ Апостолъ-тъ Павелъ противъ клѣветници-ты си, лъжеапостолы-ты както сѧ е отговарѧлъ самыꙗ-тъ нашь Іисȣсъ Хрїстосъ противъ клѣветници-ты си Іудеи, фарисеи, арХїереи и старци 6).

А за васъ окаꙗнны клѣветници що да кажемь, и съ кого да вы оуприличимъ? Дали знаете кой ви е дрȣгаръ-тъ и прїꙗтель-тъ, кога-то измыслѧте лъжи противъ нѣкого и мȣ копаете трапъ, дорȣ е той правъ? Азъ да ви кажѫ и да ви докажѭ чи не сте нищо дрȣго, освѣнь опълтени дїꙗволи и веелзевȣли. Който пыта защо испѫди Богъ Адама и Евѫ отъ раꙗ-тъ и гы направи смьртни, както и сичкыꙗ-тъ человѣческый родъ ще сѧ наȣчи отъ св. Писанїе чи сичко-то това го направи проклатыꙗ-тъ дїꙗволъ съ клѣветѫ-тѫ си и мюзеверликъ-тъ! 7) Богъ имъ каза да не ꙗдѫтъ отъ забранено-то дьрво

---

1) Римл. гл. 12 ст. 21. 2) Рим. 12 20. 3) Римл. 12. 19. 4) Матѳ. 5 11. 5) Быт. 40 15. 6) Іоан. 8 49—51 Матѳ. 12 25—27 27 12—14. 7) Быт. гл. 2 ст. 17 3 4—5 14.